

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
доктори илмҳои иқтисодӣ, профессор
Хушвахтзода Қ.Х.

« 03 » соли 2020.

ХУЛОСАИ ДОНИШГОҶИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН

Диссертатсия дар мавзӯи «Масоили оилавӣ-ҳуқуқии тарбияи кӯдакон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» дар шӯъбаи ҳуқуқи хусусии Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷро карда шуд.

Дар давраи оmodасозии диссертатсия Саидзода Муҳаббат Шералӣ унвончуи Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ, ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови АИ ҚТаз рӯи ихтисоси 12.00.03 - Ҳуқуқи граждани, ҳуқуқи соҳибкорӣ, ҳуқуқи оилавӣ, ҳуқуқи байналмиллалӣ хусусӣ ба ҳисоб мерафт. Аз моҳи августи соли 2012 то ба имрӯз ба ҳайси Раиси суди ноҳияи Шаҳринав фаъолият мекунад.

Вай соли 1986 факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (собик Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон ба номи В.И.Ленин)-ро бо ихтисоси ҳуқуқшинос хатм намуд.

Шаҳодатнома оид ба супоридани имтоҳоноти номзадӣ аз санаи 24 декабри соли 2019 аз ҷониби Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дода шудааст.

Роҳбари илмӣ – Бобочонзода Исрофил Ҳусейн - Раиси Арбитражи байналмиллалӣ тичоратии назди Палатаи савдо ва саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ мебошад.

Дар натиҷаи муҳокимаи диссертатсия **хулосаи** зерин қабул гардид:

Мубрамияти мавзӯ бо он муайян мегардад, масъалаҳои вобаста ба тарбияи кӯдакон дар сиёсати давлат ва Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон чойи махсусро ишғол менамояд. Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун субъекти ҳуқуқи байналмилалӣ ва аъзои ҷомеаи ҷаҳонӣ оид ба ҳуқуқҳои кӯдак ва ҳифзи он якҷанд санадҳои байналмилалиро ба тасвиб расонида, уҳдадорҳои муайянеро ба зиммаи худ гирифтааст. Давлат дар сатҳи конститусионӣ тарбияи кӯдаконро яке аз вазифаҳои асосии худ эътироф намуда, модару кӯдакро таҳти ҳимоя ва ғамхорӣ махсус қарор дода, падару модарро барои таълиму тарбияи фарзандон масъул донистааст (мод. 34 Конститутсияи ҶТ). Қонунгузори соҳавӣ дар самти тарбияи кӯдакон аз ин меъри конститусионӣ сарчашма мегирад. Бо мақсади тақвияти масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи кӯдак дар рӯҳияи инсондӯстӣ, ватанпарварӣ, эҳтироми арзишҳои миллӣ, умуминсонӣ ва фарҳангӣ тарбия намудани фарзандон, инчунин барои ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои қонунии онҳо як зумра санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқӣ қабул карда шудаанд. Илова бар ин, ба Кодекси оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кодекси ҳуқуқвайронкунии маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дигар санадҳои меъёрҳои ҳуқуқӣ оид ба ин масъала тағйироту иловаҳои дахлдор ворид карда шудаанд.

Аз санадҳои меъёрӣ - ҳуқуқии зикргардида бармеоянд, ки оид ба тарбияи кӯдакон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон чораҳои комплекси ҳуқуқӣ, иҷтимоӣ ва сиёсӣ андешида шудаанд, аммо ба ҳамаи ин чораҳои андешидашуда нигоҳ накарда, дар ин самт то ҳол камбудии ҷиддие ба назар мерасанд, ки барои ислоҳи онҳо чораҳои иловагии таъхирнопазир андешидан зарур мебошад. Гузашта аз ин, падидаҳои номатлуб, ба монанди терроризм, экстримизм, рӯ овардан ба фарҳанги бегона ва бо ин коҳиш ёфтани эҳтиром ба арзишҳои миллӣ ба он оварда расонидаанд, ки сатҳи таълиму тарбия дар ҷомеа ба талаботи имрӯза

чавобгӯ намебошад. Таҳлилҳои омили судӣ аз он шаҳодат медиҳанд, ки субъектони таълим ва тарбияи кӯдакон, хусусан баъзе падару модар вазифаҳои худро вобаста ба таълиму тарбия на ҳамавақт дуруст иҷро менамоянд.

Илова бар ин, муҳочирати меҳнати падару модарон, ки дар натиҷаи он кӯдакон бе таълиму тарбия ва бе парасторӣ мемонанд, яке аз омилҳои дигари манфӣ буда, барои ноил шудан ба ҳадафҳои пешбиниамудаи қонунгузорӣ монеа ба миён меоранд.

Хусусияти шароити тарбияи ҳозира, хатар ва даъватҳое, ки кӯдакон бо он дучор мешаванд, на танҳо давлат ва ҷомеаро, балки омодагии касбии падару модарро ба иҷрои уҳдадорӣҳои тарбиявӣ низ талаб менамояд.

Аз ин рӯ, ба андешаи мо танзими ҳуқуқӣ ва амалӣ намудани механизмҳои ҳуқуқӣ вобаста ба масъалаҳои тарбияи кӯдакон дар оила нокифоя буда, таҳлили минбаъдаи назариявӣ ва пешниҳодҳои амалиро тақозо менамояд. Тарбия дар ҳамаи давраи замон ва тамоми халқҳо зухуроти муҳими ҳаёти маънавии ҷомеа буда, бе мавҷуд будани тарбия ҳаёти ҷамъияти инсонӣ маъно надорад.

Масъалаҳои ҷойдошта дар рушди ҳамаи шаклҳои тарбияи кӯдакон ин то ба охир нарасидани танзими ҳуқуқӣ ва татбиқи амалии меъёрҳои ҳуқуқӣ мебошанд. Нуқтаҳои зикргардида шаҳодати муҳимияти тадқиқоти мушкilotи маҷмӯии ҳуқуқи оилавии тарбияи кӯдакон дар Тоҷикистон мебошад.

Навгониҳои илмӣ таҳқиқоти диссертатсионӣ. Рисолаи мазкур дар Тоҷикистон яке аз аввалин тадқиқотҳои назариявӣ ба ҳисоб меравад, ки дар он таҳлили маҷмӯии танзими ҳуқуқии тарбияи кӯдакон дар оила оварда шудааст.

Дар қор бо дарназардошти вазъи имрӯзаи илми ҳуқуқшиносӣ маҷмӯи масъалаҳои зерин тадқиқот қарда шудаанд: 1) мафҳуми оила ва

аҳамияти он дар тарбияи кӯдакон; 2) мафҳуми тарбияи кӯдакон аз нуқтаи назари ҳуқуқӣ; 3) таҳлили доираи амалӣ намудани ваколатҳои субъектони таълиму тарбияи кӯдакон; 4) масъалаҳо вобаста ба ошкор ва ҷобачокунии кӯдакони یتим ва кӯдакони бе парастории падару модар монда ва шаклҳои ҷобачокунии онҳо.

Навгонии илмии қор бо натиҷаи фарогири тадқиқот муайян карда шуда, дар он аввалин маротиба ё ба таври нав муқаррароти барои ҳимоя пешниҳодшуда ошкор ва асоснок карда мешавад.

Ба ҳимоя **нуктаҳои илмии** зерин пешниҳод мегарданд, ки онҳо навғониҳои таҳқиқоти диссертатсияро ифода месозанд:

1. Асоснок карда шудааст, ки тарбия ин ҷараёни бефосила ва меъёрию танзимшаванда мебошад, ки тавассути субъектҳои махсус амалӣ карда шуда, барои баланд бардоштани қобилияти зеҳнии кӯдак ва омодагии он ба ҳаёти мустақилона раван карда мешавад. Тарбия дорои хусусиятҳои зерин мебошад, ки аз дигар намудани фаъолияти иҷтимоӣ фарқ мекунад:

- тарбия ин ҷараёни дақиқ муайяншуда аст, яъне, ҳар як марҳилаи тарбия, мақсад, вазифаи тарбия бо қонунҳо ва санадҳои меъёрӣ-ҳуқуқӣ муайян карда шудаанд (Кодекси оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд» ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф»). Субъектони тарбия аз доираи ваколатҳои худ баромада наметавонанд, зеро бо қонунгузорӣ барои иҷро накардан ва ё иҷрои номатлуби вазифаҳо оид ба тарбияи ноболиғон ҷавобгарӣ пешбинӣ шудааст.

- тарбия пеш аз ҳама барои таъсиррасонии равонии кӯдак нигаронида шудааст. Ин хусусият аз мақсади тарбия низ бармеояд. Зеро яке аз мақсадҳои асосии тарбия ин баланд бардоштани қобилияти зеҳнии

кӯдак мебошад ва субъектони тарбия барои ноил шудан ба ин мақсад ба ҳолати равонии кӯдак таъсири бевосита расонида метавонанд.

- раванди тарбия субъектҳои муайяни худро дорад. Субъектҳои тарбия дар қонунгузори муайян карда шудаанд, ки ба онҳо падару модарон, омӯзгорон, давлат ва ҷомеа дохил мешаванд.

- тарбия табиати беинтиҳо дорад. Моҳияти хусусияти мазкур дар он зоҳир мегардад, ки тарбия аз падидаҳои ахлоқӣ-ҳуқуқӣ, динию сиёсӣ, урфу одат ва анъанаҳо, арзишҳо ва фарҳанги миллӣ иборат буда, аз мавҷудият оғоз гардида то охири ҳаёт идома меёбад. Синну соли муайян ё ягон шароит вучуд надорад, ки ҳангоми расидан ба он чараҳои тарбия қатъ карда шавад. Вале аз моҳияти қонунгузори бармеояд, ки шахс дар синну соли муайян объект ва дар синну соли муайяни дигар субъекти тарбия мебошад. Бинобар ин инсон то охири ҳаёти худ иштирокчи чараҳои тарбия мебошад.

2. Дар қонунгузори амалкунанда мафҳуми расмии оила вучуд надорад. Муаллиф пешниҳод менамояд, ки дар мафҳуми оила тарбияи кӯдакон яке аз масъалаҳои марказии оиларо ташкил медиҳад. Аз лаҳзаи таваллуди кӯдак муносибатҳои байни ҳамсарон бо дарназардошти манфиатҳои ба роҳ монда мешавад. Тарбия аз лаҳзаи таваллуди кӯдак оғоз меёбад. Шакл ва шиддатнокии он вобаста ба синну соли кӯдак тағйир меёбад.

Мафҳуми тарбия инчунин ҳолатеро, ки кӯдакон аз таҳти назорати бевоситаи падару модарон дур мондаанд низ дар бар мегирад.

3. Асоснок карда мешавад, ки бо мақсади омодагии касбии падару модар дар таълим ва тарбияи фарзанд зарур аст, ки дар назди муассисаҳои таълимӣ ва мактабҳо, корхонаҳо, ташкилотҳо, маҳалҳои зисти онҳо ва марказҳои дастгирии оила "мактабҳои омӯзиши падару модарон" ташкил карда шавад.

4. Пешниҳод карда мешавад, ки дар Кодекси оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррароти алоҳида дар бораи танзими ҳуқуқии муносибатҳои дояро ба танзим дароранда ворид карда шавад.

5. Оила ин унсуре асосии ҷомеа ҳамчун иттиҳоди озод, ба таври ихтиёрӣ ва баробарҳуқуқӣ асосёфта буда, чун қоида шавҳар ва зани якумра, ки мақсади онҳо таваллуди кӯдак, тарбияи он, ба қайди давлатӣ гирифтани, ки баъдан байни субъектҳои он ҳуқуқ вазифаҳои тарафайн ба миён меояд. Ҳамин тавр, таҳти мафҳуми оила иттифоқи шахсоне, ки бо ақди никоҳ ё ин ки иттифоқи зану мард ё дигар шахсоне, ки ба тариқи расмӣ ба қайд гирифта нашудааст, хоҷагии умумӣ мебаранд, хусусияти манфиатҳои умумӣ доранд, аз ҷумла ба хешу таборӣ, тарбияи фарзандон, кӯмаки ҳамдигар асос ёфтааст, фаҳмида мешавад.

6. Мутобиқи мод. 6 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳифзи ҳуқуқи кӯдак» ба салоҳияти мақоми давлатии ваколатдор оид ба ҳифзи ҳуқуқи кӯдак дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил ва пешбурди Махзани ягонаи давлатии маълумот оид ба кӯдакони маъҷуб, кӯдакони ятим, кӯдаконе, ки бе парастории падару модар мондаанд, дохил мешавад. Вале таҷриба нишон медиҳад, ки то ҳол Махзани ягонаи давлатии маълумот ташкил карда нашудааст ва вучуд надорад. Мушкилоти мавҷуда ҳалли ғавриро тақозо менамояд. Зеро мақсади Махзани ягонаи давлатии маълумот аз амалӣ намудани баҳисобгирии кӯдакони маъҷуб, кӯдакони ятим ва кӯдакони бе парастории падару модар мондаанд; мусоидат намудани дар ҷойгир намудани кӯдакон барои тарбия дар оилаҳои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон; муҳайё намудани шароит барои амалӣ намудани ҳуқуқи шаҳрвандоне, ки хоҳиши қабули кӯдакони барои тарбия дар оилаҳои худ доранд, гирифтани иттилооти пурра ва бозғатимод дар бораи кӯдакон иборат аст. Вобаста ба ин муаллиф ҳангоми гузаронидани тадқиқоти диссертатсионӣ

роҳҳо ва воситаҳои ташкил ва пеш бурдани Махзанаи мазкурро коркард карда, тағйиротҳои дахлдорро ба қонунгузорӣ пешниҳод намудааст.

7. Ба асосҳои аз ҳуқуқи падару модарӣ маҳрум намудан ворид кардани асоси «шахсе, ки бо фоҳишагарӣ машғул аст» ба мақсад мувофиқ аст, зеро шахсе, ки бо фоҳишагарӣ машғул аст (асосан модари кӯдак) бо рафтори бадахлоқонаи худ ба тарбияи кӯдак таъсири манфӣ мерасонад ва ба тарбияи кӯдаки худ аҳамият намедиҳад, барои он ки фоҳишагарӣ барои ин қабил ашхос сарчашмаи асосии даромад буда, ин машғулият барои баъзеҳо кори одатӣ гаштааст.

8. Ташкил намудани бэби-бокс яке аз воситаҳои ҳифзи ҳаёт ва саломатии кӯдакони навтаваллудшуда ва омили пешгирикунандаи содир шудани ҷиноятҳои мудҳиш муқобили кӯдакони навтаваллудшуда мебошад. Инчунин онҳо мумкин воситаи ҳифзи сирри занони бе никоҳ таваллуд карда баромад намоянд. Моҳияти бэби-боксҳо инчунин дар он зоҳир мегардад, ки онҳо қадр ва номуси занони таваллудкардари ҷимоя мекунанд. Чунончӣ тибқи анъанаҳои мусулмонӣ агар зан бе никоҳи мусулмонӣ таваллуд кунад, он зан ҳамчун зани сабукрафтор эътироф гардида, дар ҷомеа обрӯ ва шарафи худро аз даст медиҳад. Бинобар ин, бо мақсади ҳифзи ҳаёт ва саломатии кӯдакони навтаваллудшуда пешниҳод мекунем, ки бэби-боксҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон низ ташкил карда шаванд.

9. Ҳуқуқ ба тарбия ҳуқуқҳои зеринро дар бар мегирад:

- ҳуқуқи падару модар ба муоширати шахсӣ бо кӯдак;
- ҳуқуқи падару модар оид ба тарбияи динии кӯдак;
- ҳуқуқи падару модар оид ба интихоб шаклҳои таҳсилот ва муассисаҳои таълимӣ барои кӯдак;
- ҳуқуқ ба намояндагӣ ва ҷимояи манфиатҳои кӯдакони худ;

- ҳуқуқи додани розигӣ барои фарзандхондии кӯдак ва дигар ҳуқуқҳо.

Пешниҳодҳо оид ба такмил додани қонунгузорию оилавӣ. Дар натиҷаи таҳлили меъёрҳои қонунгузорию амалкунанда ва адабиётҳои илмӣ дар соҳаи тарбияи кӯдакон дар оила, бо мақсади такмили минбаъдаи қонунгузорӣ пешниҳодҳои муҳим манзур карда шудаанд.

Асосҳои назариявӣ таҳқиқоти диссертатсионӣ. Масоили тарбия, омӯзиши кӯдакон дар оила ва иҷрои вазифаҳои падару модарӣ ҳамеша хеле муҳим буда, ҷанбаҳои алоҳидаи ӯ аз ҷониби намоёндагони гуногуни илм, дин ва институтҳои ҷамъиятӣ мавриди омӯзиш қарор дода шудаанд. Дар чунин сарчашмаҳои динӣ ба монанди Авесто, Қуръони Карим, Мухтасар ва ҳадисҳо ҷанбаҳои тарбиявӣ ва ахлоқӣ-таълимии кӯдакон ба таври пурра инъикос гардидааст. Нақши падару модар дар ҷомеа ва оила дар тарбияи кӯдакон дар асарҳои мутафаккирони бузурги форсу тоҷик, ба монанди Абуабдулло Рӯдакӣ, Абулқосим Фирдавӣ, Абунасор Фаробӣ, Абуалӣ ибни Сино, Абурахмони Берунӣ, Абубакр ар-Розӣ, Унсурмаолии Кайковус, Саъдии Шерозӣ, Ҳусайн Воизи Кошифӣ, Ҷалолоддин Балхӣ, Абдурахмони Ҷомӣ ва дигарон ҷои махсусро ишғол намудааст.

Ба омӯзиши муносибатҳои ҳуқуқӣ дар замони муосир дар самти тарбияи кӯдакон дар оила бошад, олимони ватанӣ ва дигар давлатҳо машғул шудаанд, ки аз байни онҳо О.У. Усмонов, В.А. Ойгензихт, А.М. Маҳмудзода, Т.Ф. Тоҳиров, А.Г. Холиқзода, И.Х. Бобочонзода, Б.Т. Худоёрзода, М.З. Раҳимзода, Э.С. Насурдинзода, Қурбоналиев Н.Ш., Х.К. Салимов, М.Т. Алиев, Х.М. Собиров, олимони рус В.А. Сухомлинский, Г.М. Садеева, Р. Л. Мурзин, З.И. Воронина, Е.П. Данилов, А.М. Нечаева, В.Н. Леженин, Г.К. Матвеев, Л.Ю. Михеева, Е.А. Фомина, С.Е. Копелянская, Ю. Беспалов, Л.Ю. Гольшева, М.С. Кокорина ва дигаронро номбар кардан мумкин аст.

Аммо новобаста аз он, ки корҳои иҷрокардаи муҳаққиқони зикргардида ба масъалаҳои ҳуқуқи оилавӣ бахшида шудаанд, дар масъалаҳои тарбияи кӯдакон дар оила баъзе мушкилот мавҷуд аст, ки то ҳол ҳалли худро наёфтаанд. Қисме аз мушкилоти ҳуқуқие, ки ба тарбияи кӯдакон дар оила вобастагӣ дорад, дар самти илмҳои педагогӣ, психологӣ ва иҷтимоӣ аз тарафи олимони соҳаҳои гуногун (Х.К. Салимов, Б.Т. Лихачев, Л.И. Маленкова ва диг.) таҳқиқ шудаанд.

Аҳамияти бешаққи ин таҳқиқотҳоро эътироф намуда, зикр намудан бамаврид аст, ки онҳо доираи ҳамаи масъалаҳоро, ки ҳалли онҳо дар ин самт ба тағйироти вазъи иҷтимоӣ иқтисодӣ дар мамлакат, болоравии шумораи кӯдакони یتим ва кӯдакони бе парастории падару модар мондаанд, робита дорад, ба анҷом нарасонидаанд. Дар навбати худ, тибқи ақидаи муаллиф, зарурати ба таври маҷмуъӣ омӯзиши масъалаҳои асосҳои ҳуқуқии танзими тарбияи кӯдакон дар оиларо, ки ягонагии низомнокӣ ва методологиро фаро мегирад, ба миён омадааст.

Заминаи меъёрии диссертатсия. Заминаи меъёрӣ-ҳуқуқии рисоларо Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунҳои ҷорӣ, кодексҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон, фармонҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, барномаҳо ва стратегияҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти тарбияи кӯдакон ташкил медиҳанд.

Тасвиби натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ. Рисола дар шӯбаи ҳуқуқи хусусии Институти фалсафа, сиёсатшиносӣ ва ҳуқуқи ба номи А.Баҳоваддинови Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон омода гардида, борҳо дар чаласаҳои шӯбаи номбурда муҳокима шудааст. Нуқтаҳои асосии тадқиқот дар конференсияҳои зерин дар шакли маъруза пешниҳод шудаанд: мизи мудаввар дар Маркази миллии қонунгузории назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мавзӯи "Рушди қонунгузории пешгирии зӯрварӣ дар оила дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

(19.04. соли 2018 ш. Душанбе), дар семинар-машғулиятҳои хармоҳаи судяҳои судҳои шахру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, ноҳияҳои ш. Душанбе ва судяҳои Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, дарсҳои таълимӣ дар Маркази таълимии судяҳои Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Муқаррароти асосии тадқиқот дар қори амалии муаллиф, ки зиёда аз 20 сол дар низоми судӣ фаъолият намудааст истифода карда шудааст. Ба ғайр аз ин, натиҷаҳои қори мазкур ҳангоми ба ҳайси тренер дар Маркази таълимии судяҳои назди Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дарс гуфтан истифода шудаанд. Муаллиф дар таҳияи Тафсир ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи ҳимояи ҳуқуқҳои кӯдак" ва таҳияи Лоихаҳои Қарорҳои Пленуми Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҷамъбасти амалияи судӣ доир ба парвандаҳои граждани ва оилавӣ бевосита иштирок намудааст. Оид ба масъалаҳои таҳқиқот дар мавзӯҳои зуроварӣ дар оила, масъулияти падару модар, оид ба муқаррароти меъёрҳои Кодекси оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон якҷанд маротиба ба тариқи телевизион, радио, рӯзнома, маҷаллаҳо ва вохӯрӣ бо коллективҳои меҳнати корхонаҳо муассисаҳо ва ташкилотҳо, ва аҳоли бо маърузаҳо баромад намудааст.

Аз рӯи мавзӯи рисола муаллиф 5 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 4 мақола дар маҷаллаҳои илмии тақризшавандаи комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Федератсияи Россия ба таърифи расонидааст.

Саҳми шахсии доктараби дарёфти дарачаи илмӣ. Саҳми шахсии муаллифи диссертатсия бо сатҳи нағзони илмии диссертатсионӣ, нуқтаҳои илмӣ, ки ба ҳимоя пешниҳод мешаванд, мақолаҳои илмӣ, маърузаҳо дар семинарҳои назариявӣ ва конференсияҳои илмӣ-амалӣ, инчунин дар таҳияи лоихаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва тағйири иловаҳо ба он тасдиқ карда мешавад. Ҳамзамон, тарзи нағзӣ, масъалагузори ва

услуби диссертатсия сахми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медихад.

Диссертатсия ба ихтисоси 12.00.03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ мувофиқ аст. Аз рӯи мавзӯи рисола муаллиф 5 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла 4 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи комиссияи олии атестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Федератсияи Россия ва 2 адад воситаи таълимӣ ба таъб расонидааст.

Таҳқиқоти диссертатсионӣ ба талаботҳои бандҳои 10 - 16 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор), ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, таҳти №505 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Диссертатсияи Саидзода Муҳаббат Шералӣ дар мавзӯи «Масоили оилавӣ-ҳуқуқии тарбияи кӯдакон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» ба ҳимоя барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.03 – Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ тавсия карда мешавад.

Хулоса дар ҷаласаи кафедраи ҳуқуқи граждани факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон қабул шуд.

Дар ҷаласаи кафедра 17 нафар аъзои кафедра иштирок доштанд. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» – 17 нафар, «зид» – нест, «бетараф» – нест. Суратмаҷлиси № 9 аз 29 феввали соли 2020.

Раисикунанда:

Ғаюров Ш.К. -

**мудирӣ кафедраи кафедраи ҳуқуқи
граждани факултети ҳуқуқшиносии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон,
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
профессор;**

Котиби ҷаласа:

Саидов Ҳ. М. -

НОМЗАДИ ИЛМҲОИ ХУҚУҚШИНОСӢ,
ассистенти кафедра.

Имзои Ғаюров Ш.К. ва
Саидов Ҳ. М.-ро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо ва
корҳои махсуси Донишгоҳи
миллии Тоҷикистон:

Тавқиев Э. Ш.